



CENTRUM NAUKI
KOPERNIK



NIEBO
KOPERNIKA

Poland



esero

DRZEWA W RÓŻNYCH PORACH ROKU

Pory roku



85 minut



szkoła podstawowa



pogoda | rośliny | różnorodność | zmiany



www.esero.kopernik.org.pl

DRZEWA W RÓŻNYCH PORACH ROKU

Pory roku

Zaadaptowane przez ESERO-Polska

Poruszane wątki

- pory roku i ich cechy charakterystyczne
- zmiany w przyrodzie w poszczególnych porach roku
- owoce i warzywa krajowe oraz egzotyczne
- sezonowość owoców i warzyw

Rozwijane umiejętności

- obserwacja i wnioskowanie
- sprawność motoryczna – motoryka mała
- dostrzeganie podobieństw i różnic

Metody pracy

- praca z materiałem graficznym
- praca manualna (wystawa przedstawiająca las w poszczególnych porach roku)
- praca indywidualna
- praca w grupach



CZAS

85 minut



MIEJSCE

sala lekcyjna



NIEZBĘDNE MATERIAŁY

- arkusz ćwiczeniowy (dla każdego ucznia) – załącznik 1
- kopia na tekturze w formacie A4 choinki z arkusza do wycinania (dla dzieci z jednej grupy) – załącznik 2
- zdjęcia drzewa w różnych porach roku – załącznik 3
- krepina lub bibuła w różnych kolorach
- kolorowy papier
- klej
- wata albo biały papier
- pędzle
- nożyczki
- czerwona, pomarańczowa, żółta, zielona, brązowa oraz biała farba plakatowa
- kredki świecowe, kredki ołówkowe lub pisaki
- sznurek
- elementy charakterystyczne dla danej pory roku (np. świeże kwiaty lub zielone liście, kłosa zbóż, suche liście, kasztany, żołądźcie, szyszki, śnieżynki z papieru, karmnik dla ptaków)
- komputer lub tablet z dostępem do Internetu

Przygotowanie zajęć

Do przeprowadzenia ćwiczenia **Zmieniające się pory roku** potrzebujesz zdjęć drzewa w różnych porach roku (załącznik 3). Wykorzystasz także arkusze ćwiczeniowe (załącznik 1).

W ćwiczeniu **Drzewa w różnych porach roku** dzieci będą kontynuować pracę z arkuszami ćwiczeniowymi (załącznik 1). Na potrzeby prac plastycznych w kącikach pór roku przygotuj kopie choinki z arkusza do wycinania (załącznik 2) na tekturze formatu A4, materiały plastyczne: krepinę lub bibułę, kolorowy papier, watę lub biały papier, farby plakatowe, kredki świecowe, kredki ołówkowe lub pisaki oraz elementy typowe dla poszczególnych pór roku, a ponadto nożyczki, pędzle, klej i sznurek. Przygotuj też dekoracje według wskazówek w poszczególnych kącikach.



Zmieniające się pory roku



Zachęć dzieci, aby spojrzęły na drzewa widoczne za oknem. Zapytaj: *Jak wyglądają te drzewa? Czy są na nich liście albo kwiaty? A może są nagie?* Rozdaj uczniom **arkusze ćwiczeniowe**. Poproś, by wybrali jedno drzewo i narysowali je według wskazówek w zadaniu 1.



Pokaż dzieciom cztery zdjęcia drzewa w różnych porach roku (załącznik 3). Zapytaj: *Jaka pora roku jest przedstawiona na danym zdjęciu? Po czym rozpoznaliście, że zdjęcie zostało wykonane o tej porze roku? Zastanówcie się, co widać na drzewach oraz wokół nich wiosną, jesienią, latem i zimą.* Niech dzieci wymienią te elementy. Możecie wypisać je na tablicy. Dzieci odkryją, że wygląd drzew pomaga nam rozpoznać porę roku.



Ciekawostka

Pory roku są spowodowane obiegowym ruchem Ziemi wokół Słońca i tym, że Ziemia jest pochylona w stosunku do Słońca pod pewnym kątem. Ponieważ równik znajduje się w środkowej części naszej planety, jest zawsze ustawiony w podobnej pozycji względem Słońca, dlatego tam pora roku jest praktycznie przez cały czas taka sama.

Na zakończenie pokaż dzieciom film wizualizujący zmianę pór roku. Możesz skorzystać z linków zamieszczonych na końcu scenariusza.



40
min

Drzewa w różnych porach roku



Wydziel w sali cztery obszary na kąci tematyczne związane z porami roku: zimowy, wiosenny, letni i jesienny. Podziel dzieci na cztery grupy odpowiadające kąciom tematycznym i skieruj je do odpowiednich kąci. Niech dzieci wykonają zadanie 2 z **arkusza ćwiczeniowego** – każda grupa uzupełnia rysunek przedstawiający drzewo w porze roku zgodnej ze swoim kąciem. Następnie niech każda grupa stworzy ze swoich prac las prezentujący ich porę roku. Pomagaj dzieciom w razie potrzeby.

Przebieg prac oraz materiały przydatne w poszczególnych kąciach opisano poniżej.

Kącik zimowy

W kąciu zimowym każde dziecko ma wykonać choinkę z punktu B zadania 2. Niech uczniowie wytną ją z tektury, pomalują i złożą według instrukcji.

Następnie grupa wspólnie tworzy z choinek zimowy las. Do jego dekoracji przydadzą się paski lub małe kawałki białego papieru, wata oraz kulki z krepiny lub bibuły odwzorowujące śnieg. Dzieci mogą też wstawić karmnik dla ptaków oraz wyciąć gwiazdki lub śnieżynki z papieru, wykorzystując czas potrzebny na to, by wyschła farba na choince.

Kącik wiosenny

W kąciku wiosennym każde dziecko ma pokolorować drzewo z punktu A zadania 2 na kolory wiosny. Niech uczniowie dorysują pod drzewem lub obok niego wybrane atrybuty wiosny, np. kwiaty, pąki, ptaki, zwierzęta lub czynności związane z tą porą roku.

Następnie grupa wspólnie tworzy z drzewek wiosenny las. Uczniowie mogą wyciąć drzewka i powiesić je na sznurku. Do dekoracji lasu przydadzą się kulki zgniecione z bibuły, z których mogą powstać pąki, oraz kwiaty uformowane z krepiny, które można dokleić pomiędzy drzewami. Trawę mogą utworzyć ścinki z zielonego papieru.

Kącik letni

W kąciku letnim każde dziecko ma pokolorować drzewo z punktu A zadania 2 na kolory lata. Drzewo powinno być porośnięte masą zielonych liści. Niech uczniowie dorysują pod drzewem lub obok niego atrybuty lata, np. mech, jagody, grzyby, zwierzęta lub czynności związane z tą porą roku.

Następnie grupa wspólnie tworzy z drzewek letni las. Uczniowie mogą wyciąć drzewka i powiesić je na sznurku. Do dekoracji lasu przydadzą się kulki zgniecione z bibuły, z których można zrobić owoce na drzewach (czereśnie, wiśnie) i owoce runa leśnego (maliny, jagody). Trawę mogą utworzyć ścinki z zielonego papieru.

Kącik jesienny

W kąciku jesiennym każde dziecko ma pokolorować drzewo z punktu A zadania 2 na kolory jesieni. Dzieci mogą odwzorować kolor liści z jesiennego drzewa pokazanego na zdjęciu (załącznik 3). Niech uczniowie dorysują pod drzewem lub obok niego atrybuty jesieni, np. kasztany, opadłe liście, grzyby, zwierzęta lub czynności związane z tą porą roku.

Następnie grupa wspólnie tworzy z drzewek jesienny las. Uczniowie mogą wyciąć drzewka i powiesić je na sznurku. Do dekoracji lasu przydadzą się małe kawałki kolorowego papieru, które mogą odwzorowywać kolorowe jesienne liście opadłe z drzew. Dodatkową atrakcją będą prawdziwe liście, kasztany lub żółędzie, które można ułożyć pod zawieszonymi drzewami.



Wskazówka

Jeżeli pogoda na to pozwoli, przed lekcją lub dzień wcześniej zabierz dzieci na dwór w poszukiwaniu elementów, które mogą posłużyć do dekoracji kącików: gałązek, szyszek, liści, kwiatów lub owoców drzew. Dzieci mogą także spróbować odwzorować fakturę kory, przykładając kartkę papieru do drzewa i pocierając ją otówkiem. Mogą zrobić odciski liści lub połączyć je w girlandy. Zachęć dzieci do zrealizowania własnych pomysłów.



10
min

Wystawa Rok w lesie

Zakomponujcie z dekoracji wykonanych przez poszczególne grupy wystawę ilustrującą wygląd lasu w ciągu roku. Zwiedźcie wspólnie wystawę. Niech każda grupa wyjaśni, jakich elementów użyła do odwzorowania swojej pory roku i dlaczego. W czasie oglądania wykonanych przez dzieci drzew w poszczególnych częściach porozmawiajcie o tym, jak możemy rozpoznać porę roku, patrząc na drzewo. Podkreśl, że drzewa liściaste i iglaste zachowują się inaczej: choinka ma igły przez cały rok, nawet zimą, gdy większość drzew liściastych zrzuca wszystkie liście.



Wskazówka

Jeżeli jest taka możliwość, zaprosz do obejrzenia wystawy rodziców lub innych członków rodziny dzieci.

Na zakończenie poproś dzieci, by spojrzęły na drzewo, które narysowały w zadaniu 1 z **arkusza ćwiczeniowego**. Niech powiedzą, jaką porę roku przedstawia i zdecydują, czy dobrze wykonały zadanie, tj. czy sposób ukazania drzewa kojarzy się jednoznacznie z obecną porą roku. Jeśli nie wszystkim dzieciom się to udało, spróbujcie wspólnie wymienić cechy, o które można by wzbogacić rysunek.



10
min

Owoce i warzywa charakterystyczne dla różnych pór roku

Porozmawiajcie o owocach, które rosną na drzewach. Zapytaj dzieci: *Czy wiecie skąd się biorą owoce na drzewach? Z czego wyrastają? Czy wszystkie owoce rosną w naszym kraju?* Wyjaśnij, że niektóre owoce rosną tylko w krajach o gorącym klimacie. W krajach europejskich jest dla nich zbyt zimno. Takie owoce nazywamy owocami egzotycznymi. Niech dzieci wymienią ich nazwy.

Zapytaj: *W jakich porach roku rosną znane wam owoce? Czy są dostępne przez cały rok?* Wyjaśnij, że nasze krajowe owoce, a także warzywa, rosną tylko

w określonych porach roku, czyli wiosną, latem i jesienią. Zimą można je uprawiać w szklarniach. Zachęć dzieci do wymienienia owoców i warzyw typowych dla wiosny, lata i jesieni. Zapytaj: *W jakiej postaci możemy je jeść?* Wytłumacz, że zimą jemy te owoce i warzywa, które można przechowywać od lata czy jesieni, sprowadzamy je z innych krajów lub wykorzystujemy przetwory z owoców i warzyw (owoce suszone, dżemy, kompoty, warzywa kiszone i marynowane) lub mrożonki.



Wskazówka

Zwróć uwagę dzieci na to, że to, co jemy w danych porach roku, zależy od dostępności tych produktów i ich wartości odżywczych. Obecnie w sklepie można kupić niemal wszystko, ale zimą świeże owoce i warzywa sprowadza się z innych krajów i dlatego są o wiele droższe. Z kolei owoce i warzywa długo przechowywane (np. ziemniaki, jabłka, kapusta, buraki) powoli tracą swoje wartości odżywcze i nie mają już tylu witamin, co świeżo zebrane.

Zapytaj dzieci: *Czy znacie takie potrawy, które jemy tylko w określonej porze roku? Dlaczego nie jemy ich w innym okresie?* Zachęć je do dyskusji.

5
min

Podsumowanie

Porozmawiaj z dziećmi o tym, jak świat się zmienia w poszczególnych porach roku. Wszystko inaczej wygląda, pachnie. W poszczególnych porach roku robimy też różne rzeczy. Zapytaj dzieci, jaka jest ich ulubiona pora roku. Zachęć je, by wymienić rzeczy, które kojarzą im się z poszczególnymi porami roku: mogą to być przedmioty, ubrania, czynności, zapachy, dźwięki. Powiedz, że każdy z nas ma jakieś własne skojarzenia z porami roku. Niektórzy malują obrazy inspirowane porami roku, inni tworzą perfumy, a jeszcze inni komponują muzykę. Na zakończenie możesz puścić dzieciom fragmenty poszczególnych pór roku z *Czterech pór roku* Antonia Vivaldiego. Możesz skorzystać z linków zamieszczonych na końcu scenariusza.

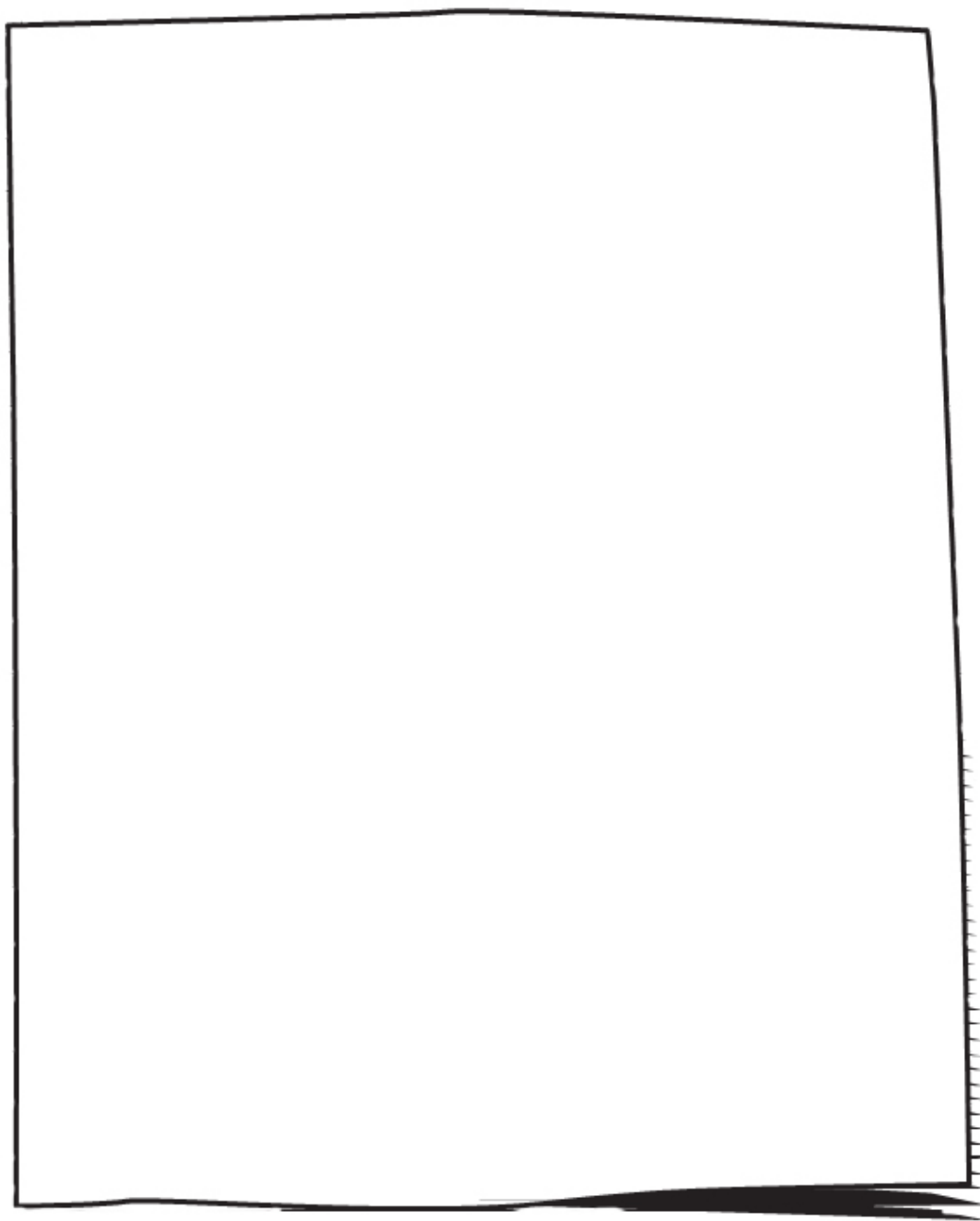
Wykaz przydatnych linków:

- wizualizacja zmiany pór roku (wersja skrócona):
https://www.youtube.com/watch?v=lmIFXIXQQ_E
- film ilustrujący zmiany zachodzące w przyrodzie w poszczególnych porach roku (wersja dłuższa):
<https://www.youtube.com/watch?v=boZeh-Nm-D0>
- *Cztery pory roku* Antonia Vivaldiego
https://www.youtube.com/watch?v=GRxofEmo3HA&start_radio=1&list=RDGRxofEmo3HA&t=15



1 Zmieniające się pory roku

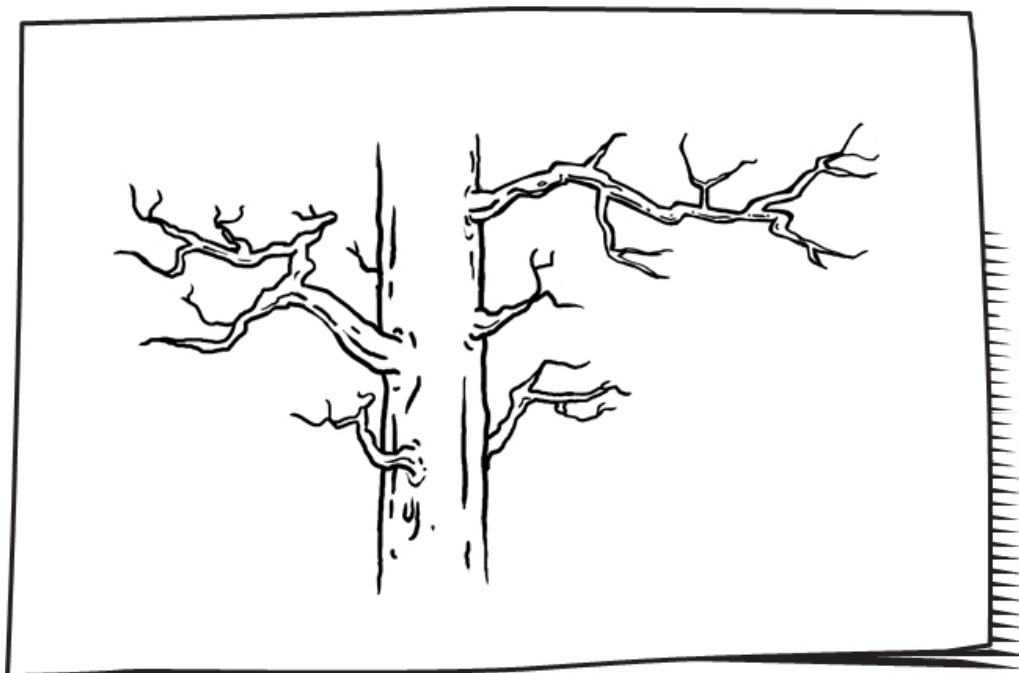
Wybierz sobie dowolne drzewo, które widzisz przez okno.
Narysuj, jak wygląda.





2 Drzewa w różnych porach roku

- A. Jak wygląda drzewo wiosną, latem lub jesienią? Uzupelnij rysunek swojego drzewa tak, aby pasowało do jednej z wymienionych pór roku.



- B. Jak wygląda drzewo zimą? Wykonaj zimową choinkę.

Materiały

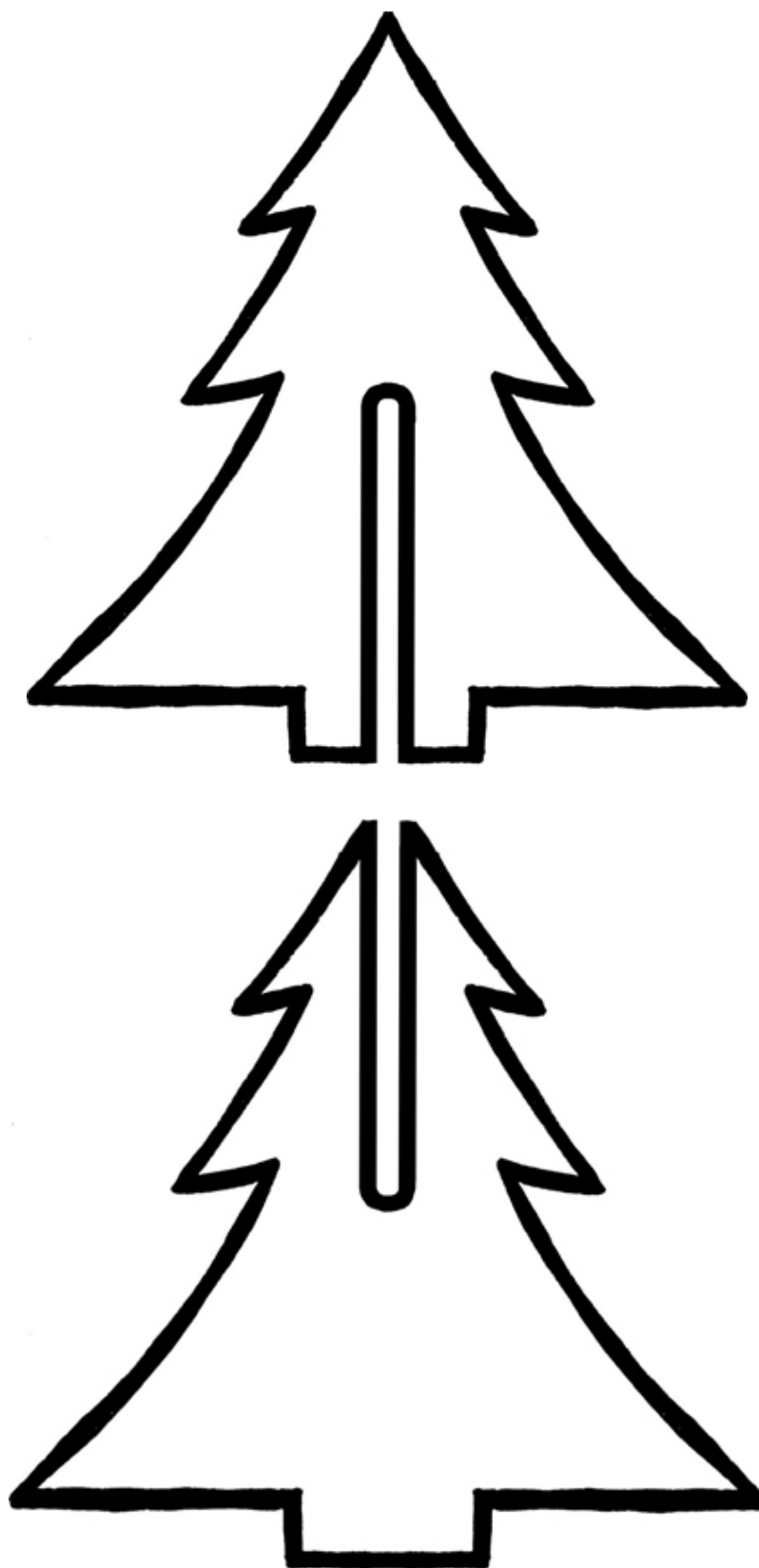
- kopia choinki z arkusza do wycinania (załącznik 2) na tekturze w formacie A4
- nożyczki
- zielona, brązowa i biała farba plakatowa lub pisaki w tych kolorach

Wykonanie

1. Pomaluj choinkę farbami lub pokoloruj pisakami.
2. Gdy choinka wyschnie, wytnij ją.
3. Nałóż jedną część choinki na drugą w miejscu nacięcia.

Załącznik 2

Arkusz do wycinania



Załącznik 3

Drzewo w różnych porach roku



Drzewo wiosną

Załącznik 3

Drzewo w różnych porach roku



Drzewo latem

Załącznik 3

Drzewo w różnych porach roku



Drzewo jesienią

Załącznik 3

Drzewo w różnych porach roku



Drzewo zimą